

Агенти політичних відносин

План

1. Поняття агента політичних відносин
2. Основні підходи щодо інтерпретації суб'єктів і об'єктів політики.
3. Види політичних агентів.

Література

1. Бурдьє П. Соціологія політики.-М.,1993.
2. Мясников Ю.Г. Суб'єкти політики //Сіц.-полит. науки.-1993.-№5-6.
3. Рябов С.Г. Томенко М.В. Основи теорії політики.-К.,1996.
4. Человек в политике //Международная жизнь.-1990.-№5.
5. Політологія (матеріали до семінарських занять). Упорядник.-Марчук П. П.-Тернопіль.,1998.
6. Сахаров Н.А. Институт президентства в современном мире.-М.,1994.
7. Куэльяр Перес. ООН: сегодня и завтра.-М.,1998.
8. Международные организации системы ООН: Справочник.-М.,1990.

- У “класичній” політичній думці для означення активних учасників політичного життя вживається термін “політичні суб’єкти і об’єкти”, а в рамках некласичної або постструктуралістської політичної концепції використовується інший термін “агенти політики”.

Підходи інтерпритації суб'єктів і об'єктів політики

1. пов'язаний з зведенням всіх суб'єктів політики до державних (рідше недержавних) інститутів. Політика розглядається як активна діяльність політичних інститутів, тобто як функціонування легальних державних установ і норм. Цей підхід переважав до початку ХХ ст.
2. Соціально-редуктивний - суб'єкти політики ототожнюються з індивідами і групами (індивідуальною або груповою активністю).

Типологія політичних суб'єктів за ступенем і формою групової ідентифікації:

1. Аполітичні (від фр. *apomie* “беззаконні”) – споньанно та епізодично створені групи (учасники бунтів, маніфестацій і.т.п.), які Гобс у свій час назвав “протизаконними, неупорядкованими політичними тілами”.
2. Неасоціативні – об'єднання людей, які в основному мають безпосередній персональний контакт, неформальні зв'язки, але не мають жорсткої організаційної структури (групи споживачів, корпоративно-кланові, неформальні тощо.)

-
3. Асоціативні – легально існуючі об'єднання і асоціації, які мають організаційну структуру і апарат, виражають ті чи інші приватні інтереси (професійні – профспілки, етнічно-організовані національні рухи, демографічні – жіночі, молодіжні організації, тощо.)
 4. Інституціональні групи – це угруповання людей, які існують всередині формальних структур соціально політичних інститутів (армії, парламенту, партій, тощо), які мають більше можливостей контролю тих чи інших видів суспільних ресурсів.

- Алмонд і Пауел згадують також і про роль індивідуальних акторів у політиці, але зазначають при цьому, що зона автономної активності індивіда як політичного суб'єкта достатньо обмежена порівняно з кордонами області діяльності “груп інтересів”, в яку інтегровано більшість дій індивідів. Таким чином, частіше всього і політиці виявляється, що “один в полі не воїн”

Джеймс Розенау “Турбулентність у світовій політиці”

Виділяє мікроакторів політики, якими є індивіди, від акторів макрополітики. Це великі “спільності” людей. До класу акторів макрополітичного рівня Д. Розенау зараховує три види агентів: 1. звичайний громадянин або рядовий член будь-якої організації, який бере участь в політиці в рамках великої спільності, по відношенню до якої здійснюється мобілізація і контроль; 2. офіційний, громадський діяч або лідер організації який здійснює мобілізацію і контроль по відношенню до рядових громадян; 3. приватний (автономний) актор, який здатен здійснювати незалежні від організацій і спільностей індивідуальні політичні дії.

Клас макрополітичних акторів:

1. Державні;
2. Підгрупи великих спільностей (угруповання державної бюрократії)
3. Транснаціональні організації (ООН, НАТО)
4. Неуправляема спільність (необмежені масові виступи великих груп людей по екологічним і іншим проблемам);
5. Більш організовані ніж попередні (студентські, антивоєнні, феміністські).
6. При цьому Розенау вважає “первинною” все ж діяльність окремих індивідів, яка об’єднується як би “вторинною” поведінкою макроагентів політичних відносин.

- У марксистській політології виникало не раз питання про співвідношення “основних” і “похідних” агентів політичних відносин, тобто про ієрархію політичних агентів. При цьому первинними суб’єктами виступали класи, а вторинними – політичні інститути, які виражають соціально-класові інтереси і є об’єктами класового впливу. Розвиваючи цю концепцію представники польської політологічної школи виділили 3 рівні політичної суб’єктивності: 1. великі соціальні групи; 2. суб’єкти політичних дій – політичні організації класів; 3. індивіди.